

Vastisson sai hauakivi, aga teised ...

• Lt. Jaan Vastisson aastaid peale Vabadussõda

28. augustil sai Kadrina kalmistul puhkav Vabadusristi vend ltn Jaan Vastisson (Kõue) ilusa hauakivi. Kangelase sünnist on möödunud 120 aastat, surmast 70. Kõue perekonna haudu on seni korras hoidnud leitnandi poeg Sulev ja tema surma järel minia Maimu Vastisson. Hauakivi avamisest võttis osa Sakala ja Viru maleva kaitseliitlasi ning naiskodukaitsjaid, Viru maleva noorkotkaid-kodutütreid ning kadunu sugulasi. Paljuks ei pidanud lilli tooma tulla ka Kadrina vallavanem Aivar Lankei. Sõjaajaloolane Jaak Pihlak pidas päevakõne, tutvustades ltn Jaan Vastissoni teeneid Vabadussõjas ja hilisemat elukäiku. Tarvastu kirikuõpetaja Anna-Liisa Vaher õnnistas hauakivi ning kohalolijaid, kes ajaloo sündmusi ja ajaloolisi tähtmei mäletavad. Vallavanem teatas, et ta on rahul tundmatusse hääbunud haa esile toomisega tänapäeva inimeste jaoks ning et see haud võetakse Kadrina kalmistu kultuurilooliste haudade nimekirja ja seda hakkab edaspidi hooldama omavalitsus. Hauakiviga seotud kulud kattis Endiste Poliitvangide Viljandimaa Ühing ja ltn Vastissoni Rootsisis elav õepoeg Jaan Sepp (93).

Sündmus oli meeldejäädv ja mitmeti kõnekas. Eestis on u 1 000 Vabadusristi kavaleri hauda. Kui paljud neist on hooldatud ja teada, kui paljud sugulaste surma tõttu hooletusse jäänud ja võsastunud? Iga aasta toob unustatud haudu juurde. Kui me suudaksime üle Eesti käivitada kõigil kalmistutel puhkavate Vabadusristi vendade haudade kaardistamise ja riputada teabe (skeemi) haudade asukohast kalmistu värava juurde, siis oleksime astunud esimese sammu. Siin saaksid kalmistuvahtade ühtlane märgistamine ja teised paikkonna põliselanikud ning kotkanoored koos oma juhtidega. See töö ei nõua raha. Teine samm tähendaks võsa koristamist, haa korramist ja tähistamist. Eesmärk peaks olema kõigi Vabadusristi vendade haudade ühtlane märgistamine. Kui haulal on rist, plaat või hauakivi, tuleks sellele kinnitada vabadussõdalaste sümbol (Vabadusrist, mille südamikus turvisega käsivars), nagu on näha Jaan Vastissoni hauakivil. Halvemal juhul, kui hauatähist pole üldse säilinud, tuleks paigaldada hauakivi, millele sümbol on juba sisse raiutud. Selle hauakivi suurus ja tegumood peaks

vastama Jaan Vastissoni omale, mis on heaks kiidetud Sõjahaudade Hooldeliidu (Jaak Pihlak) ja paljudel juhtudel juba kasutusel. Need hauakivid on otstarbekas valmistada riikliku tellimusena (neid võib olla sadu), mis maksab palju. Kuid enne tuleb haud üles leida. See võtab vähemalt aasta. Hauakivide valmistamine jääks seega 2012. aasta peale või veelgi kaugemale ajale, mil riik on majanduslikult tugevnenud.

Virgutamaks inimesi ja omavalitsusi kalmistutel tegutsema peab neid üles kutsuma ja teavitama riiklik asutus. Teatavasti ei aita siin ühekorde teade, päralt jõuab alles korduv selgitus. Üks riigi visiitkaarte on kalmistud. Mida elujõulisem rahvas, seda auväärsem suhtumine eelkäijatesse. Okupatsioon on meie elujõudu tunduvalt vähendanud, rahvastik vananenud, jõud haudu korradada nõrgavõitu. Üldiselt on

meie kalmistutel säilinud luterlik kord, kuid räämas kohti leiab pea igalt poolt. See räägib omavalitsuste jõuetusest. Soome kalmistud on paremini korras, võiksime ka selles naabril õppust võtta. Eriti väärib kiitust sõjahaudade hooldamine. Soomlased püüavad märgistada oma viimaste sõdade relvakandjate haudu. Nad kinnitavad hauakivile või ristile sõjaveterani, sõjaväelase veterani või lota märgi. Kuna meil on praegu küsimärgi all põlvkond vanemaid võitlejaid, siis suudame ehk tähistada vaid eliidi, s.o. Vabadusristi vendade haud. Il maailmasõja võitlejate osas peab veel ootama, mil kõik süüdlased oma osa suudavad tunnustada ja et sõdijad polnud ainult must-valge vastandus.

Ltn Jaan Vastissoni hauakivi paigaldamine on kõnekas sellegi poolest, et näitab eri maakondade koostööd. Lõuna-Viljandimaaal pärit mees on maetud Lääne-Virumaale. Sakala malev justkui saatis ta ära, Viru malev ja Kadrina vald justkui võtsid vastu. (Kadrina ei keeldunud hoolitsemast võõra valla mehe haa eest.) Nagu teada, ei kehti ühtse riigi tunne iga kord elavate puhulgi, nt ühe valla lapsed

võetakse teise valla koolis toidult maha jms. Oleme iga aastaga rohkem Eesti Vabariik.

Ltn Jaan Vastissoni mälestamise puhul oli tähelepanu vääriv seegi, et lugesid tema teened oma riigi kaitsmisel, mitte tema isiku allakäik pärast Vabadussõda. Jaan Vastissoni võib teatud määral võrrelda Raimond Valgrega, kellest jäid maha laulud, mitte kui tülikas mälestus joodikust. Tänapäeva ühiskond vaatab ka Eestis patunõrkustele läbi sõrmede.

Mälestuskivide puhul on iseloomulik, et algatus ja ka rahaline tugi tuleb mälestatava sugulastelt, sedapuhku Rootsisis elavalt õepojalt Jaan Sepalt. Viimane jõudis 1940. aastal Eestis sõjaväes teenides arusaamisele, et tema onu vaprad teod kaaluvad üles langusaja vääritu käitumise, mida kommunistid ja vasakpoolsed lugesid iseloomulikuks kogu Eesti sõjaväele. Jaan Sepp on rahul oma vaprana onu mälestamisega kodumaal. Saagu ltn Jaan Vastissoni hauakivi eeskujuks kõigi Eestis ja lääneriikides maetud Vabadusristi vendade haudade tähistamiseks.

OMA MAA

Viljandi, september 2010

Naiskodukaitsjad tutvusid rattamatkal Võrtsjärve ümbrusega

• Matkajad Tarvastu kiriku ees

• ja Kitsi talu asemel

6–8. augustini toimus Sakala ringkonna naiskodukaitsjate korraldamisel Mari Raamoti 138. sünniaastapäeva tähistav jalgrattamatk. Retkel ümber Võrtsjärve osalesid naiskodukaitsjad Tallinna, Tartu, Valga ja Sakala ringkonnast. Kolme päevaga läbisime jalgratastel enamasti üle 30 kraadises kuumuses umbes 170 km.

Alustasime sõitu staabist ning peatusime Tarvastu vallas Kuressaare küla Kitsi talus, kus 6. augustil 1872 sündis meie Naiskodukaitsjate esimene esinaine Mari Raamot, keda võib pidada naisriigikaitsjate liikumise alusepanijaks. Peale selle on ta tuntud kui esimese Eesti tütarlaste põllutöö- ja majapidamiskooli rajaja Tartumaale Sakkapuu talu, seda koos abikaasa Jaan Raamotiga. Mari Raamoti ja tema lauljast õe Aino Tamme sünnimaja Kitsil ja selle ümbrus jätsid masendava mulje, sest kõik on räämas ja hooldamata.

Esimisel päeval jõudsime veel käia Tarvastu kiriku, linnamäe ja kabeli juures ning siis väntasime Suisleppa, kust sõitsime parvasaunaga Tondisaarele ööbima. Teisel päeval kuulasime koduloo-uurija Aksilt Pikasilla ja Vooremäe kandi kohalugusid, linnoloogijaamas uudistasime kalu, tutvusime Trepimäe ja Jõesuuga, telklaagri aga panime üles juba Vaiblas. Kolmandal päeval sõitsime Meleskisse, käisime klaasivabriku muuseumis, sõitsime läbi Oiu ning peatusime pikemalt Valmas. Retkel nägime vaskusse, tetre, toonekurgi, hobuseid, suurt lehmakarja. Jõime matka jooksul ära mitukümmend liitrit vett ja saime hästi süüa. Siinkohal super tänu meie saateauto juhile ja peakokale Ennole. Meil oli võimalus (siis kui me parasjagu jalgedega ei vändanud) muuhulgas kuulata pillimees Märdi muusiteerimist ja kaasa laulda, suitsuangerjat maitsta, paintballi mängida, kuulata kalamehejuttu, ujuda.

Kogu matk oli mõnus, osalejatele mugav ja kultuuriliselt hariv ning andis Võrtsjärve äärestest paikadest hve ülevaate, seltskond oli lõbus ja usun, et kõik said tubli elamuse. Matka mõttelagutel koorus välja arvamus, et kindlasti peaks Mari Raamoti sünnitalu Kitsile paigaldama mälestuskivi, samuti tuleb Tarvastu vallavalitsusele teha organisatsioonipoolne ettepanek talu lähedale teeviida paigutamise osas. Tuli ka mõte luua lühituleandusühing (näitaks nimega Mari Mure), mille kaudu taotleda raha, et korrastada Mari Raamoti sünnitalu ja selle ümbrust. Muudugi olid kõik matkalised nõus sellega, et järgmistel aastatel toimuksid sarnased jalgrattamatkad, aga tuleval aastal korraldaks seda mõni teine ringkond. Suur tänu korraldajatele ja kõigile osalejatele!

Lehme Lahtmaa
NKK Sakala ringkond

Kodutütred vallutasid pealinna

Ja Sakala kodutütred vallutasid Viljandi linna. 10. ja 11. augustil võis Viljandi linnas näha kollasetuliisi kodutütred vormis tütarlapsi. Ürituse käigus tutvusime linna ametiasutuste ja vaatamisväärsustega.

Alustasime ajalehe Sakala kontori välisruumides, sest töötajatega lubati kohtuda alles septembrikuus. Meie ei hakanud ootama ning siirdusime ajalehe asutaja Jakobsoni mälestuskuju juurde. Lapsed oskasid öelda, et ajaleht asutati aastal 1878. Linnavalitsusse minnes mõeldusime kunstnik Johan Kõleri kujust Viljandi kunagise linnapea August Maramaa skulptuuri seisab raekoja kõrval. Selle on loonud A. Vahtrapu aastal 2007. Maramaa oli linnapea ligi 16 aastat 22st sõjaeelset iseseisvusaastast. Viljandi veetorni juures kohtusime abilinnapea Helle Aunapiga, kes viis meid linnavalitsuse majaga tutvuma. Saime tähtsad olla volikogu ja istungite saalis ning linnapea kabinetis. A. Raua Koostöö nimelise seinavaiba all said kõik kodutütred jäädvustada oma nimed külalisteraamatusse. Abilinnapea seletas meile linnavalitsuse struktuuri ja töötajate tegevusalasid. Kõik on näinud suuri maasikaid Viljandi linna tänavail, ka nendest räägiti meile. Saime teada, millises suunas on nende maasikate varred ja miks.

Muuseumis võttis meid vastu giid Heli Grosberg, tema huvitavat juttu kuulati hoolega. Lugesime saalis ootas meid üllatus: nägime kodutütred

rühmapäevikut aastast 1936! Rändnaitusele väljapandud rõivad, tarbeesemed, dokumendid ja fotod löid põgusa pildi Eesti meeste argielust aastatel 1850–1950.

Bonifatuse Gildi Maja oli sisse astudes kohe teine maailm, isegi meie vastuvõtjad olid ennast riietanud keskaegsetesse kostüümidesse. Tutvusime keraamika-, restaureerimis-, kehakatte töö-, vitraaži- ja ehtekojaga. Siin sai ise meisterda ja paljud lapsed lubasid koos vanematega siia tagasi tulla.

Toredatest muljetest põnevil asusime tagasiteele baaslaagri poole, et hommikul jälle alustada teed linnas. Oli ju vahepeal vaja puhata ja mängida ning kodutütred seadusi õppida. Kõikidele meeldis viies seadus, mille järgi elasime kaks laagripäeva.

Teise päeva hommikul alustasime kalmistul Sakala ringkonna esimese vanema Ella Lillak-Kallase ja esimese Eesti lipu õmbleja Emilie-Rosalie Beermanni haua külastamisega. Päästeametis võttis meid vastu onu, kes pani südamele, et tikkudega ei mängita. Koerapere Nublu küllitas momendil päikesepaistelise koridori põrandal päris rahulikult. Käisime tuletõrjeautosid uudistamas, kahel autol oli ajalooline nimi Kärmas Katariina.

Kindral Johan Laidoneri ratsakuju juurest sammusime Maavalitsusse, kus meid ootas fotoaparaadiga pressiesindaja Peep Talimaa. Suures saalis istudes saime

• Ilusal tüdrukul peab ka vorm ilus olema

palju uut ja huvitavat kuulda maavalitsuse töö kohta. Kohustusime maavanem Lembit Kruusega, kes pühendas vestlusele meiega oma väärtuslikku aega.

Omavalitsuste Liidu töötajad võtsid meid vastu lahke naeratusena, seletati töid ja tegemisi. Kõik said rinda uhke märgi tekstiga Viljandimaa parim.

Tagasiteel koju sattusime juhuslikult kokku endise kodu-

tütred Helga Vanakamaraga, kes oli aastal 1933 kodutütar Viljandi linnas. Olen kindel, et nägin vanaproua silmanurgas äratundmispisarad. Meie Viljandi linna õppelaagri lõpetas puntrakalli ja soov, et selliseid toredaid ettevõtmisi oleks ikka veel ja veel. Meie suur ja siiras tänu võõrustajatele!

Kerstin Käärin
noorteinstruktor

Vastseliina rühma kodutütred ja noorkotkad on suvel ka väga toimekad

Vastseliina kodutütred ja noored kotkad on osalenud suvel mitmetel toredatel üritustel.

• 29. mail oli võimalus osaleda Aluksnes linna vabastamise tähistamisel.

Meie rühmast osalesid kodutütred Ketry Arkman, Greete Kuningas, Sigrifild Sikk, Kätlin Jõgiste ja noorkotkad Henri Paas ning Taavi Sügis.

• 9-11. juunini toimus Veemäe Puhkepargis Võrumaa maaleva noorkotkaste ja kodutütred maakondlik laagri koostöös KEATiga (Kaitse end ja aita teist).

Laagris osalejad said Eesti Punane Risti abil kinnistada teadmisi esmaabist. Külla olid tulnud Päästeamet, Maanteeamet, Politsei, Kaitsepolitsei.

Sportlikult sai aega veeta mitmel viisil: köievedu, kaika-vedu, takistusrada, kaugushüpe, täpsusvisked, jahioda ja noole visked, saapavise, rahvastepall, vibupüssist ja õhkpüssist laskmine. Toimus veel öökino seanss ja Tuletõrjelaane olümpia.

• Traditsiooniks on saanud Võidupüha tähistamine ausamba juures. Nii ka sel aastal. Meie muusikakooli ansambel Peeter Prints eestvedamisel esines samal ajal Võrus kaitseliidu korraldatud maa-

kaitsepäeval ja minu juhendamisel said huvilised teha liivakaarte.

• 3. juulil toimus Kalevi staadionil suurejooneline, nii vormilt kui sisult täiesti uudne võimlemisetendus „Pidu läheb käima“ koos ansambliga Tanel Padar & The Sun.

Võimlemispidu oli ühtlasi II CSITI maailmängude avateremooniaks, mis tõi Kalevi staadionile 5 600 võimlejat Eesti eri paigust vanuses kuni 70 aastat ning küllaliseesinjad Taanist ja Soomest. Mitte kunagi varem ei ole nii suur hulk võimlejad ja tantsijaid Eestis rockansambliga Live!-muusika saatel üles astunud. 5 600 esineja hulgas tegid kaasa meie rühma 9 kodutütart ja 5 noorkotkast.

Oleme Kaitselelule väga tänulikud, sest organisatsioon kandis kõik noorte osalemisega seotud kulud. Esinemisriietuse detailidest tuli endal muretseda vaid tumedad püksid ja jalatsid. Meie lapsed õppisid Sidepataljoni kasarmus ja söid kolm korda päevas tugevat sõduritoitu. Kõik kakskümmend Võrumaa noort tundsid mõnu liikumisest, heast seltskonnast ja toredast peost. Vastseliinast osalesid Ketry, Reelika, Jane, Johanna, Kristel Kai, Laura, Annika, Kelli, Annika, Johann, Marius, Marved, Egert, Keit

• 3-6. augustil avanes võimalus Vastseliina rühma viiel tublil kodutütrel Reelikal, Laural, Heleril, Hannal ja Cristianal osaleda Tallinnas Pealinna õppelaagris.

Nelja päeva jooksul saime tutvuda Tallinna vaatamisväärsustega, näha riigiasutuste tööd ning näidata oma kaunist vormiriietust.

Teisipäeval oli loomaaikakülastus, kus giidi rääkis põnevaid lugusid loomaaiaist ja sealsetest elanikest. Õhtul jalutasime vanalinnas.

Kolmapäeval ootas meid Presidendi kantselile järgnes ekskursioon Kadrioru kunstimuuseumis ning tutvusime kauni Kadrioru pargiga. Lipsasime korra KUMUSe ka sisse. Õhtul toimus väljasõit Erna avadessandile Salmistusse. Sattusime päris lahingusse kohe! Peale suurt lahingut oli toores meres varbad märjaks teha ja julgemad käisid ujumas ka.

Neljapäeval oli võimalus tutvuda Riigikogu majaga, saaliga, aga ainult pressirödlit. Giid selgitas, et Riigikogu on Eesti riigi ühekojaline parlament ja mida teevad 101 saadikut. Saime isegi Pika Hermannitornist pealinna vaadata. Angelika ise tutvustas oma maja - Kaitseleidu Peastaapi. Tervitama tuli ka Kaitseleidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste.

Televisionimajas oli nii palju põnevat, uut ja natuke ka tuttavat. Nägime ju teleri sisemust!

Peale lõunat ootas meid Anders Anspis ise Stenbocki maja hoovis, kus tegime 100 liikmelise laagriga ühispidi. Peaminister ise jutustas Stenboci maja ajalugu ja tutvustas meile ruume ja seletas, mis tööd ministrid teevad.

Õhtul läksime Issanda Muutmise Kirikusse, kus õpetajaks on endine noorkotkaste peavanem Aivar Sarapik

Reedel sõitsime bussidega Politsei ametisse, kus, Raivo Küt ja Piirivalvemeet peadirektor ise meid tervitama tuli. Järgnes ekskursioon Põhja Politseiprefektuuri majas.

Päevade sisse mahtus mitu vanalinnakursiooni ja rõõmsaid hetki koos uute sõpradega.

Tänane Kaitseleitu ja eelkõige kodutütred peavanemat Angelika Narist toreda laagri eest. Laager oli osalejatele täiesti tasuta.

Vastseliina rühma kodutütred ja noorkotkad on alati aktiivsed, heasüdamlikud ja teotahelised. Olen õnnelik nii tublisid lapsi juhendades

Vastseliina rühma
rühmavanem
Helju Sarapuu

Tulge isamaalise kasvatuse konverentsile

30. septembril 2010, algus kl 11
Valga kultuurikeskuses

Tänapäeval on kombeks tegelda isamaalise kasvatusega mööda minnes, meedia puudutad teemat haruharva, konservatiivsem osa rahvast peab olukorda halvaks, edu- jaanuline noorem põlvkond ei pea üldse oluliseks. Samal ajal lahkuvad Eestist nõnneotsingule võõrsi tuhandeid noori, kellest paljud jäävadki Eestile kadunuiks. Nad ei pea oma isamaad millekski nende jaoks eriliseks, rääkimata sellest et teda teenida ja arendada.

Päevakord

- 11.00 -11.05 Tervitus. Mjr Meelis Kivi, Oma Maa toimetaja Priit Silla
- 11.05 -11.15 Isamaalisest kasvatusest sõjaeelses Eestis. Mida tuleks teha tänapäeval? Dr Heino Noor
- 11.15 -11.30 Isamaalisest kasvatusest tänapäeva Eestis. Vabadusvõitleja Valdur Raudvassar
- 11.30 -11.45 Rahvuslikust kasvatusest riigikasvatuse. Riigikogu liige Trivimi Velliste
- 11.45 -12.00 Mehelikkus ja kaitsetahe. Kol-Itn Einar Laigna
- 12.00 -12.15 Usaldus ja usaldamatus. Riigikogu liige Lauri Vahtre
- 12.15 -12.30 Lähiajaloo ausal käsitlemisel on riigikaitsealine tähtsus. Vabadusvõitleja Enn Tarto
- 12.30 -12.45 Rahva pärimus isamaalises aate kandjana. Maavalla Koja vanem Ahto Kaasik
- 12.45 -13.00 Intelligenti vastutusest. Ajakirjanik Ants Sild
- 13.00-13.15 Sõnavõtt Haridusministeeriumi esindajalt
- 13.15-13.30 Sõnavõtt Kaitseministeeriumi esindajalt
- 13.35 -14.50 Ümarlaud ajakirjanik Ants Silla juhtimisel
- 14.50 -15.00 Tänu sõnad ja kokkuvõte. Mjr Meelis Kivi
- Sõdurisupp ja muuseumi külastus Pikk 16 A

Konverentsi korraldavad Valga Isamaalise Kasvatuse Püsi-ekspositsiooni ehk mjr Meelis Kivi, Kaitseleidu Lõuna-Eesti malevate ajaleht Oma Maa, toimetaja Priit Silla, ajakirjanik Ants Sild. Ettekandeid ootame presidendilt, Riigikogult, Haridusministeeriumilt, IRL-ilt, Kaitseleidult jt Eesti arengu pärast muret tundvaid isikuid.

Kontakt: Priit Silla, priit.silla@mail.ee, tel 52 847 34

Üksikult ja üheskoos

Ja kui meie ei saa suureks arvu poolest, siis saagem suureks vaimult – kõlas kunagine Jakob Hurda harras üleskutsu – unelm. Et eesti rahva arvulisus praegu enam kahanemise kui kasvutendentsi näitab, siis tuleb küsida, kas me vaimu vallas viimaks sama väetid pole? Mis te nüüd! Nõnda heldelt rikkalikku bakalaureuse, magistri ja doktoritõpet ei tea eesti rahva varasem ajalugu. Alles see oli, kui iseseisvuse taastanud vabariigi territooriumil töötas viiskümmend üheksa (!) ülikooli. Ja diplomeeritud äritegelasi, juhte ja juhiabisid, kaupmehi ja kultuurikuid tuli sealt nagu vanal ajal Väinrad saelaudu. Nüüd on "ülikoolid" üksteise järel küll uksti sulgema hakanud, neid on ka pärisülikoolidega liituma sunnitud. Sest tunnistagem – väikeriik Eesti ei vaja ega suudagi sellist hulka reaalsest elust ja tema tegelikest vajadusest irdunud inimesi kasutada, toita ning katta. Ka siis, kui iga sandi selja taha sotsiaaltöötaja seisma panna ei lähe sandi eelu sugugi germekas vaid senine näljapajuk tuleb hoopis kaheks jagada. Kumb suurema poole endale saab, pole viist vaja küsida...

Kõlumnist ja arvamusliider Har- do Pajula kirjutab k.a. 29. juuli Postimehes: "Mulle tundub, et nii ühiskonda tervikuna kui ka haridustööstust eraldi on vii- maste aastatel iseloomustanud kiirenev marss võitstegeelikkusse". Sedasama arvab siin- kirjutajagi. Lisaksin arvamis- eel ka tundmuse, et saabunud võitstegeelikkuses on lahustu-

mas olulisim – Jakobhurda-lik isamaaline mõte ja meel, mis ju ainsana eestlase vaimujõudu kannab ning sellele tõsikända hariduse kaudu ja jätkuvat tuge annab. Muret teeb, et Eestis on hakatud vaimu suureste mõiste üle nalja heitma, halvimatel juhtudel on jõutud armastuse – seda aga haridus eesti rahva jaoks on – pilastamiseni. On vaja tõstis arupidamist ja asjade selgeksrääkimist. Nende hulgas seisab rahvuslik – eriti aga isamaaline kasvatuse esimesel kohal. Ei ole nii, et viin teeb oinast filosoofi, loillist meh- test nutika. Ei saa külaulikest, olguki kõrgkoolidiplomiga, veel kirikukantslisse lasta. (Nuk- rad kogemused seadusandli- ku kogu paljude esindajatega kõnelevad isenda eest) Sest kui sõgedad sõgedatele teed juhutama hakkavad, kukuvad nad kõik kuristikku. Peaks asjad akadeemilises ja muuski elus samas stiilis jätkuma, pole me varsti kaugel viimatikirjeldatud olukorrast...

Tõde ja armastus ei näita end avalikult, kuid ka unustada ennast ei lase. Ammuine kiri Immanuel Kanti hauakivil ütleb: „Kes ise selle tõe järgi ei ela, mida ta tunnistab, on tõe enda kõige ohtlikum vaenlane“. Küsimus – kas elame selle tõe järgi, mida endale tunnistame – seisab nüüd meiega ees. Vas- tata tuleb igaühel üksikult. Aga kui tahame eestlase ajalugu ja olemasolu jätkata, siis ka kõiki- del üheskoos...

ANTS SILD,

ajakirjanik

Valga II rahvusvahelised sõjaajaloo päevad

20. ja 21. augustil peeti Valga Isamaalise Kasvatuse Püsi-ekspositsiooni ehk mjr Meelis Kivi eestvedamisel teist korda rahvusvahelisi sõjaajaloo päevi. Tõmbenumbriks olid teadagi näidislahingud, milles osalesid Leedu, Läti, Eesti, Soome, Poola, Hispaania, Valgevene ja Venemaa sõjaajaloo klubid. Rahvas kaitse Valga linnapari- sis nägi mitme ma ajaloosi- mundreid ja kuulis mitmeid keeli. Esimesel päeval peeti Põhjasõja-aineline matkelahing, teisel päeval Sinimägede lahing. Pauke ja püssirohusuitsu, ründajaid, kaitsetahte ja langejaid oli nagu pärislahingus. Kui

Põhjasõjaga pole ka eestlas- tel otsesed veremällestusi ja esitatud jälgiti nagu teatritükki, siis Sinimägede puhul anna- vad sõjaarmid meile praegugi tunda. Meil on vaenlane tera- valt meeles, seda enam veel, et sõjale järgnes 50aastane okupantide vägivall. Kas pole siis selle teatraline meenuta- mine kohatu? Kui täpsustada, et näidati tollaageisid relvi, masinaid, lahingutaktikat, mis on alati neutraalsed asjad, mitte aga sõdijate poliitilisi taotlusi, siis oli kõik omal kohal. Mürsk ei tea, kas ta tabab vaenlast või omasid; püss pole süüdi selles, et temast külvatakse surma.

Nõnda siis näitas esitlus, et su- dame traagilisele sündmusele vaadata ka erapooletu kandi pealt. Iga teadus, ka sõjateadus on erapooletu. Il maailmasõda hakkab muutuma minevikuks. Kui lahing peetud, paljastatud äsjasend vastased pea mälestas- maks kõiki sõdades hukunud miljonid inimesi. Lõpp sõjaaju- dustele, need ei tohi korduda. Inimestele antud eluiga ei tohi lühendada vägivall. Etendusega oli seotud palju kaitseleiltsi. Hulk noorkotkaid, sh Sakala poisse parvles relva- de ja masinate ümber. Nendest kasvab meie oma kaitsevõime. Teadagi ei pelga ükski kallale-

tungija vastaspoole patsifismi. Meil tuleb enda kaitseks sõjda, tahame seda või mitte. Meie noortel peab selleks ole- ma julgust ja oskusi, mida tuleb arendada. Peame õppima sõda, et seda vältida. Kahe päeva sisse mah- tust teadagi palju muud kui matkelahingud. Nõnda tutvus- tas sõjameha-ua, mõögakultuuri ja mõkade valmistamist kol-Itn Einar Laigna, tseremoniaalseid mõögavõtteid lahingut Mads Morel, Ümber lähtus näakis Tartu Ülikooli arheoloogia lek- tor Ain Mäesalu, ürgvana raua taltsutamise kunsti näitasid sepad jne.

Eesti mäletab oma sõjamehi

Trivimi Velliste kõne 20. Eesti relvagenaderide diviisi kokkutulekul Sinimägedes laupäeval, 31. augustil

Seitsekümmend aastat tagasi küüditati president Päts koos oma perekonnaga. Oli 30. juuli 1940. Tolleks ajaks oli üles kasvanud uus põlvkond eesti noori – Jaan Krossi põlvkond –, kes oli sündinud kohe pärast Vabadussõda ja kelle jaoks vabadus ning iseseisvus olid täiesti iseenesestmõistetavad asjad.

Need noored olite teie, kallid eakad vabadusvõitlejad, ja teie tänaseks juba lahkunud sõbrad. Kõik ajaloosündmused, mis siis – 70 aastat tagasi – teie silmade ees lahti rullusid, olid täiesti uskumatu ja ennetamatud, olgu et maailm oli sõdasid ka varem näinud.

Aga maailm, vähemalt siinkandis, polnud mitte kunagi varem kogunud sellist seadusetust, sellist toorust ja sellist halas- tamatust, nagu ta nägi alates 1940. aasta suvest. Need, kes punase katku süüdi, ei väärinud siis ega väärinud inimese nime. Need olid mõrvadid. Seista mõrvadiga silm silma vastu on ülim katsumus. Ent tookordse aja muutis kogu Euroopale äärmiselt eriliseks asjaolu, et vastamisi – silmitsi – seisid kaks mõrvarit – Hitler ja Stalin. Ja mõlemad mõttesid: kumb lööb esimesena? /---

Palju – liigagi palju on räägitud Eesti valikutest 1939. aasta sügisel. Teile, vanad sõjame- hed, on need jutud ammu pähe kulunud. Aga nood ajad ja nood sündmused ei ole kaugeletki niisama selged kõigile teistele – olgu Eestis või väljaspool meie piire.

Nagu me teame, leidub Eestis tagantjärele tarku, kes arvavad, et Eesti oleks pidanud 1939. aasta sügisel Nõukogude Liidu- le sõjalist vastupanu osutama. Sest siis poleks nende meelest ohvrite arv lõppkokkuvõttes suuremaks kujunenud. Aga kust nad seda teavad?! Miks nad arvavad, et ohvrid poleks olnud veelgi suuremad? Muidugi oleks ka oktoobris 1939 suudetud siin Sinimäge- des mõnda aega visalt vastu panna.

Aga kui kaua Emajõe joonel? Täiesti üksinda – ilma ühegi liitlaseta!

/---

Miks arvatakse, et pärast Eesti sõjalist hävingut oleks hävitus- töö tsiviilelanikkonna kallal ära jäänud või leebem olnud? Kas küüditamised oleksid siis ära jäänud? Kas Eesti eliit oleks jäänud seina äärde panema- ta? Stalini austajad vaprate

Eesti sõdurite vastu? Oo püha lihtsameelne!

Kõiki nimetatud kaalutlusi sil- mas pidades olen ma endiselt veendunud, et sõjalise vastupanu edasilükamine 1939. aastal oli õige otsus – isegi tagantjärele tarkuses. Sõdimine ei saa kunagi olla eesmärk omaette. Eesmärk saab olla võit – või vähemalt ellujäämine.

Sellega seoses oleks viimane aeg lõpetada – ka Eesti ajakir- janduses – müüdi levitamine, justnagu oleks Soome Vabariik erinevalt Eesti Vabariigist ja teistest Balti riikidest otsus- tanud teadlikult Nõukogude Liidule sõjaliselt vastu astuda. Selline jutt ei vasta tõe! /---

Muidugi tuleb soomlastele au anda: kui sõda oli tõesti puhkenud, siis sõdisid nad ennastületavalt. Ja et Soome Talvesõjas püsima jäi, oli tõe- line ime, mis sündis üle ülima noatera. Veidi ebarealistlik olu- nuks samasugust imet Eesti puhul loota. Seepärast oli kõigiti mõistlik Eesti tookordse juhtkonna katse baaside lepinguga aega võita ja rahvast säästa – kuni saabub hetk, mil sõjalisel võit- lusel on mingisuguseidki edu- väljavaateid, kui on olemas mingisugunegi liitlane.

/---

Teise maailmasõja puhkedes – mis algas Euroopa suurriigi Poola sõjalise kokkuvõrsemise- ga – oli Eestile jäänud väga vähe valikuruumi. Ei olnud enam võimalustki valida Berliini ja Moskva vahel. Berliin oli Balti riigid Moskvale andnud. Toor- kord oli Eestis väljapaistvaid poliitikutid – sh Jaan Tõnisson –, kes arvavad, et Berliin on Ees- tile lõppkokkuvõttes ohtlikum kui Moskva.

Ega siis seitsesada aastat ajalugu polnud tollal veel unu- nenud! Aga, jah, meile jäi siiski üks va- lik: kas hakata Stalini terrorile kohe jõuga vastu või üritada aega võita.

/---

Teie, eakad mehed, mäletate kõike, mis edasi sündis. Kaks sõpra – Hitler ja Stalin – pöörasid tõepoolest tülli. Ent kahjuks ühel neist oli siin terve aasta kasutada, et surm ja piin saak- sid rikkalikku lõikust pidada. See oli Eesti rahvale õuduste aasta. Vaid kaksteist kuud hiljem – juul-’15 1941 – ulatasid eest- seid niud Wehrmachtli mootor- raturritele rukkikillid – eesti rahvuslillid.

700 aastat oli ühe aastaga nagu peoga pühitud!

/---

Rukkikillidekimpudest hoolimata ei tohi me unustada, et Berliin oli siiski pruuni katku pealinn. Ja kui tänased eesti noored väitlevad internetis Kremlid nõubi- kutega, ei maksa liiga hoogu minna ega arvata, et pruun katk olu- nks punasest katkust kuidagi parem. Neid ei ole mõtet teineteisega vastandada – need kaks jälkust täiendasid teineteist.

Küll on aga oluline teada, et kolme Saksa okupatsioonias- ta jooksul andis Eestis tikutu- le otsida meie kaasmaalast, kes oleks olnud nakatunud pruuni katku. Eesti rahvas oli õnneks selle haiguse suhtes väga immuunne.

Kahjuks ei saa sedasama väita tolle teist värt katku suhtes – aga aega nakatumiseks oli ka palju enam, tervelt pool sajandit.

Kallid sõjamehed! Teie mäletate veel tänagi riigipea kohusetäitja professor Jüri Uluotsa raadiokõnet kogu Eesti rahvale, milles ta kutsus teid relvide. Oli 7. veebruar 1944 ja Punaarmee oli taas Narva väras. Nüüd oli selge, et 1939. aasta sügisel edasilü- katud otsustav tund on kätte jõudmas.

Saatuslikku heitlust polnud olnud kasugile edasi lükata. Mälestus ühest õuduste aast- last oli kõigil elavalt silme ees. Uluotsa sõnum oli: kas nüüd või mitte kunagi! Ja vammuse värvusel ning lõikel oli küll kõige vähem tähtsust. Teile piisas hetkel sinimustvalgetest õlakutest.

Niisiis tuli võtta vastu relvad vaenlaselt number kaks, sel- leks et peatada vaenlane num- ber üks. Uluotsale ja teilegi oli selge, et vaenlane number kaks on kaputt.

Aga kuni ta veel võitleb, lange- vad tema huvid ja Eesti huvid Narva jõe kaldal ühte. Ja mitte kellegi ei ole õigust süüdistada Soome vabariiki – Eesti kodan- nikke – selles, et nad hoidsid kinni määratu hulga Punaar- mee diviise, kes muidu oleksid rutem Berliini jõudnud. Nii nagu mitte keegi ei julge süüdistada Soome vabariiki, et see hoidis kinni veelgi suurema hulga Punaarmee diviise.

Teie võitlesite Eesti vabariigi eest, te sõidiste Eesti vabasta- miselise nimel. Teil oli küllalt põh- just loota, et kordub see, mis juhtus Vabadussõja alguses: sakslased taganevad ja lahku-

vad, aga aitavad Punaarmee- d kinni hoida, kuni Eesti jõuab end korraldada.

See ei olnud teie süü ega ka mitte professor Uluotsa süü, et nii ei läinud.

/---

Kallid Eesti sõjamehed! Kuus aastat tagasi pöördusite te oma kokkutulekul Tallinnas Kadrioru staadionil ametliku kirjaga Riigikogu poole, et Riigikogu annaks Eesti vabariigi nimel teile oma hinnangu – kes te Eesti riigi silmis olete? Mille eest te võitlesite – oma elu kaalule pannes?

Riigikogu on seda küsimust kuus aastat veeretanud nagu kuuma kartulit – kord kuluarid- des, kord istungisaalides. Milles on siis asi? Miks Riigikogu ei suuda otsustada, kas te võit- lesite õige asja eest? Häda on selles, et Riigikogu on 101- pealine lohe ja meenutab väga kirjut eesti rahvast. Mina ei kuulu nende hulka, kes rahvast idealiseerib. Rahva hulgas on kõike – head ja halba. Samamoodi on Riigikogus kõike – head ja halba.

Meie ühiskonnas on palju pea- liskaudsust, on ka pealiskaud- sest suhtumist ajalukku. On ajaloolise mälu hõredust. On arusaama, et moraal ja kõlblus on teisejärgulised. See, mida annab hambaga katsuda, on aga esmajärguline. On mõis- tel ei ole erilist tähendust.

Kui aga küsimus on meie tões ja õiguses, siis leitakse, et see olevat nii keeruline, et sellest suudame ainult meie ise aru saada. Meie sõpradele käivat see aga üle jõe. Kelleks me oma sõpra peame?

Ma arvan, et rahvas, kes ei suuda või ei taha oma tõe- de kaitsta, ei olegi vaba rahvas. Selline rahvas ei ole sisemiselt vaba ja tema väline vabadus võib osutada hapraks. Mõni- kord võib mõista hirmu vaen- lase ees, aga hirmu tundmine oma sõprade ees pole mitte ainult häbiäärne, vaid see on ka naeruväärne. Kes oma tõe selgitab suud maigutades, see ei jõua eales oma sõpradeni!

/---

Siiski, kõigest hoolimata, kõiki- dest asjadest kõige olulisem on olnud teie isiklik eesküju – vana- de Eesti sõjameeste eesküju noortele Eesti sõjameestele. Täname Eesti sõdurite kaitse- tahe on väga kõrge – ja teie olete andnud sellele oma panuse. See sisendab usku ja lootust Eesti paremasse tulevikku.

Tartu kodutütarde ja noorkotkaste retk viikingite aega

Boris Takk-85

Sakala malev õnnitleb oma taastajat, tublit isamaalast ja laulumeest

Juuliku esimesel poolel oli Tartumaa kodutütardel ja noorkotkastele jälle võimalus kokku saada ja üheskoos üks laager maha pidada. Laagri teemaks oli „Retk viikingite aega“ ja nelja päeva jooksul õppisime viikingite elu ja olu lähemalt tundma ning veelgi enam – ühel päeval saime me ka ise viikingid olla! Laager algas nagu ikka rühmadesse ehk laevkondadesse jagamisega, mida juhtisid seekord kipi- ja hiljem, et iga rühm tunneks end koos paremini ja ühtsemana, meisterdasid kõik rühmad endale lipu ehk purje ja pearäti. Lisaks pidid ka rühmade telkimisalad ja nende värvad omanäoliselt kaunistatud olema. Kui ehitamisest-meisterdamisest aega üle jäi, mõttesime koos rühmaga õhtuks näidendi välja. See seisnes oma rühma, selle nime ja hüdlause tutvustamises. Aga et tegu on siiski Tartu maleva suvelaagriga, siis nii lihtsalt ka ei pääse - lisaks pidi loosi tahtel saadud Hagar Hirmsa koomiksi ette näitlema. Teisel päeval oli võimalus kõigil midagi koju mälestuseks meisterdada. Päril meistrile käe all sai õmmelda näiteks vöökohti või valmistada nahast joogipudelit. Eriti põnev oli koos sepp Heikiga ehtsate sepatööde proovida. See oli niivõrd huvipakkuv, et paljud poisid ei tahtnud sellest töökojast ära tulla. Julgemad võisid endale

naela sepiatada. Veel sai valmistada kamapalle või kalja. Mõniste muuseumist kohale tulnud ja vana aja tegelasteks kehastunud meistrid näitasid, kuidas kiviaegsed inimesed kivileiba küpsetasid, savikausi meisterdasid ning ise tuld tegid. Loomulikult sai seda kõike ka ise järele proovida. Lapsed said uue kogemuse võrra rikkamaks kasetohust ja muudest looduslikest materjalidest pilte valmistada. Õhtupoolikul oli tarvis igast rühmast valida sobiv Helga ja Hagari kandidaat, kes hiljem selle tiitli nimel võistleva hakkasid. Ülesanded olid mitmekülg- sed ja panid võistlejaid hästi proovile. Näiteks tuli Helgadel äratada raskest unest Hagar üles, punuda patsi või vastata viikingiteemalistele küsimus- tele. Hagarid seevastu pidid jooma hulga vett, pidama mõõgavõitlust ning muul moel Helgadele silma paistma. Võit- jag kuulutati välja hiljem ühel korralikul merepeol, kus kõik said mõnusalt muusikat kuulata ja julgemad tantsida. Kolmas päev töötas tulla erilisem. Laagrisse oli kutsutud Kalevite kange rahvas, rollimängijad, kes õpetasid meile mõõgavõitlust ja rääkisid, milline üks õige viiking olema peab. Päev mööduski viikingitena ning pärastlõunal pidid kõik viikingirühmad oma osavust ja jõudu näidates Kuningale ja tema naisele tõestama, et

just nemad on valmis kuninga heaks töötama. Võistlus oli väga tasavägine. Kuigi valitaks osutus keegi teine, ei olnud Sigtunast tulnud vaprad viikingid rahul ning alustasid omavoliliselt lahingut. Võit oli peagi nende ja pärast mängu rollist jälle välja tulla oli väga keeruline. Õhtul tuli ka lubatud disko, mis eelmistel aastatel toimus igal õhtul, kuid sel aastal vaid ühel, mis on täiesti mõistetav, kuna kaugel viikingiajal polnud arvatavasti keegi lääne popmuusikast midagi kuulnud. Õnneks olid alternatiiviks Viljandi Kultuuriakadeemia noored, kes õpetasid rahvalaule ning rahvatantse. Samal õhtul oli ka laagri kõige traditsioonilisem ja pidulikum hetk - meie ringkonda astus 33 uut kodutärt. Pärast niivõrd tegusat päeva olid

loomulikult paljud õörahu ära unustanud. Neljandal ehk viimasel päeval käis aaretejaht ja aardeni jõudmine polnud kerge. Lahendada tuli palju ülesandeid ja läbida keerulisi takistusi, näiteks pidi vedama oma laevkonna kaaslasid paadiga üle Peipsi. Kui mitte üle Peipsi, siis kindlasti väga pika maa, kuna lihased annavad siamaani tunda... ja aaregi oli Peipsi põhjas peidus. Pingutused kandsid siiski vilja ja lõpuks oli kõigil oma kullakott käes. Pärast seda oli aeg teha laagri kokkuvõte, lipp langetada, uute ja vanade sõpradega hüvasti jätta ja oodata järgmist aastat. Lahkuminek on alati kurb, aga mälestused selle aasta laagrist on väga ilusad!

Mirjam Link

Rein Reinomägi-80

Vabadusvõitleja, metsavend 1949-1954. Admiral Johan Pitka Relvavendade Ühingu asutajaliige ja Mälestusfondi Ristideta Hauad asutajaliige ja juhatuse esimees.

Palju õnne ja tugevat tervist!

Organisatsiooni juhatuse, Pitka poisid ja sõbrad

Kaitseliidu reservõppekogunemisel üle 200 võitleja

25-29. augustini toimusid Ida- ja Lääne-Virumaal ning Jõgevamaal Kirde Kaitseringkonna võitlusgruppide lahingulaagrid, milles osales üle 200 reservväelase Kaitseliidu Alutaguse, Jõgeva, Järva ja Viru malevatest. Lahingulaager algas 25. augustil formeerimisega. Õppus ise toimus 26-29. augustini. Selle aja jooksul harjutati lahinguplaani koostamist ja käsu andmist allüksusele, jalgsi ja motoriseeritud luurepatrulli läbiviimist, patrullbaasi rajamist, tegevust vaatluspostil ning reidi läbiviimist eesmärgiga

häärida vastase tagalaobjektide tegevust. Üldisem ülesanne lahingulaagril on kontrollida Kaitseliidu võitlusgruppide väljaõpetaset. Õppust toetab Kirde kaitseringkond vastutegevuse ja hindajatega. Õppuse juht on Kaitseliidu Järva maleva pealik mjr Arvi Niglas. Võitlusgrupid on suurema võimekusega üksused Maakaitsepatalljonide koosseisus.

Tanel Rütman
kpt
KL pressiesindaja

TAIMI LUIK

18.05.1960-27.08.2010

Paistu ja Halliste kodutütarde rühmanvanem Taimi Luik oli Kodutütarde organisatsiooniga seotud 2002. a juulikuust, mil ta asus tegelema kodutütardega. Sellest ajast on Taimi korraldanud mitmeid üritusi ja osalenud nendel. Tema rühma kodutütred on osalenud paljudel üritustel. 2004. aastal oli Taimi üks meie talilaagri korraldajatest Paistus, kus osales kokku üle saja kodutütare-noorkotka. 2007. a kodutütarde aastapäeval oli Taimi üks korraldajatest. Paistu ja Halliste kodutütred on osalenud laululaagrites, käsitöö- näitustel, omaloomingu konkurssidel, esmaabi võistlustel, orienteerumisvõistlustel jpt üritustel. Praegu on Paistu ja Halliste rühmas 41 kodutärt. Taimi lahkumisega oleme saanud ränga hoobi ja seisame sügavas mures. Leinava perega oleme ka meie trööstitus leinas.

Kodutütarde Sakala Ringkonna kodutütred koos juhtidega

Kui vaprus ja solidaarsus ühinesid...

20. augustil 2010 avati Tallinnas Jaani kiriku kõrval skulptor Aime Kuulbuschi loodud mälestuskivi Poola „Solidaarsuse“ kolme-kümneks aastapäevaks. Suurel looduslikul kivil on eesti keeles sõna Solidaarsus, mille kirjalpilt jäljendab Solidarnosc'i üle ilma tuntuks saanud logo, ja selle kohal maakera, millel on märgitud kaks paika, Varssavi ja Tallinn. Poola suursaadik tuletas oma eesti keeles peetud kõnes meelde, et 14. augustil 1980 algas Gdański laevatehases streik, kokkulepe sõlmiti 31. augustil ja juba 8. septembril töötas „Solidaarsuse“ esimene kongress. See saatis tervitusi ning väljendas poolehoidu Albaania, Bulgaaria, Tšehhoslovakkia, Saksa Demokraatliku

Vabariigi, Rumeenia, Ungari ning Nõukogude Liidu kõikidele rahvastele. „11. septembril tuli vastus, ka Eestist: Õnnitleme Teid ja Teie nimel kogu Poola rahvast, kes pani aluse demokraatlikele reformidele, mida nii väga vajab kogu sotsiaalsmileer. “Tervitus- telegrammi tekst koostati Tartus ja keegi vabadusvõitlejatest sõitis kohe Leetu allkirju kogu- ma Leedu vabadusvõitlejatele, kellega olid aastate jooksul välja kujunenud väga head suhted. Telegramm saadeti ametliku postiga Lech Walesale. Kahjuks ei ole teada, kas see kunagi adressaadini jõudis. Samal ajal aga läks kiri Eesti kaudu Stockholmist ja Leedust Münchenisse, kust ta jõudis välismaistesse raadiojaama-

desse ja uudis Eesti-Leedu vabadusvõitlejate toetuskirjast Poola „Solidaarsusele“ kol- las korduvalt Vaba Euroopa, Vabaduseraadio, Deutsche Welle, BBC ja võib olla veel mõne välisraadiojaama eetris mitmes keeles. Neid saateid kuulasid idapool raudest ees- riit miljonid inimesed. See oligi kirja peamine mõju. Ainuüksi selle toetuskirja pärast keda- gi ei arreteeritud, aga Heiki Ahoneni, Lagle Pareki, Arvo Pesti ja Enn Tarto vastastel kohtuprotsessidel Eesti NSV Ülemkohtus 1983 ja 1984, oli „sotsiaalsmileeride“ õnnestamine“ üheks põhisüüdistustest, mis tugineski sellele samale tervituslegrammidele. Sellele kirjutasiid alla: Ahonen, Heiki

Pesti, Arvo
Božusciis, Vytautas
Protusevicius, Jonas
Cidzikas, Petras
Poškiene-Lukauskaite, Ona
Šakaliene, Genute
Ragaišis, Romas
Gasparov, Boriss
Ratas, Endel
Kalep, Veljo
Sasnauskaite, Leonora
Masiulionis, Algirdas
Subacius, Kestutis
Niitsoo, Viktor
Tarto, Enn
Paperno, Irina
Udam, Erik
Parek, Lagle
Volungevicius, Jonas.

Piret Tarto
Kirjutist on lühendanud
toimetust

Veaparandus

Juuli-augustikuu Oma Maas (nr 127-128) on 7. leheküljel pealkiri „Enn Tarto sõnavõtt 14. juulil“ – õige on 14. juunil. Toimetust palub vabandust!

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetust KL Sakala Malev
Peetrimõisa 71024
Viljandimaa
Väljaandja Kaitseliidu Sakala Malev
pealik kol-ltn Ants Kergand
tel. 435 5575, faks 435 5579,
e-mail: oma.maa@mail.ee
Toimetajad Priit Silla 528 4734,
e-mail: priit.silla@mail.ee
Kerstin Käärik 522 1866,
e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee

Trükk OÜ Vali Press, Põltsamaa